

групи от дадена етническа общност могат да преминат към употребата на друг език (езици).

Седмият (последен по посочената класификация, но най-използваният) критерий залага при определянето на етническата принадлежност на собственото самостоятелно развитие на отделното лице, на неговото самосъзнание за принадлежност независимо и въпреки езика, произхода, расата, религията и пр. Този подход предполага развитие във времето на това самосъзнание и възможността евентуално да се промени етническата принадлежност. Смята се, че това е съвременното правилно виждане по въпроса, отразено и в съответните документи на ООН (2000 Round of Censuses..., 1998).

В отделни страни се прилагат различни критерии - по един или няколко едновременно. В това отношение има примери както за относително постоянство в това отношение, така и за промени с течение на времето. За това съществуват различни политически и идеологически причини. Някои от тях ще бъдат обсъдени при отделните страни и райони.

ГРУПИРАНЕ НА СТРАНИТЕ   Развитието на критериите ще бъде разглеждано по отделни континенти, защото съществува сходство в националното развитие на повечето страни от съответните континенти.

Основни източници за съдържанието на преброятелните карти (въпросници), съдържащи признаците, които са предмет на обсъждането и съпътстващи материали, са издания на националните статистически институции, издания на Организацията на обединените нации, базата от данни към Бюрото по преброяванията на САЩ, колекции на центрове за изучаване на населението към различни университети и научноизследователски институти и много други².

1. Европа³

Подходите за определяне на етническия състав при преброяванията на населението, общо взето, са свързани с формирането на политическата структура на европейския континент.

---

² За целта от посочените източници са прегледани материали с различна степен на подробност за над 230 държави и територии. Поради значителното им количество и ограничения обем на настоящата статия названията на повечето от тях не се поместват. Една част от тях представляват превод от съответния официален език на английски. В този смисъл е възможно преводът да не отразява абсолютно точно използваните категории и понятия.

³ По-подробно за състоянието в отделните европейски страни вж. Аркадиев, 2003, с. 24-49.